

Pomen uvajanja delavskega samoupravljanja

Uvajanje samoupravljanja v Jugoslaviji je pomenilo začetek bistvenih sprememb v celotnem družbenem življenju. Nekateri ocenjujejo vključevanje delavcev — proizvajalcev v proces upravljanja z materialno proizvodnjo kot dejanje svetovno zgodovinskega pomena, ki ga je jugoslovanska praksa začela uresničevati prvič po pariški komuni. Ze površen pogled nazaj, na dvajsetletno zgodovino samoupravljanja nam pove, da je samoupravljanje povzročilo spreminjanje vseh temeljnih družbenih odnosov in sprememb na področju celotnega družbenega življenja.

Nekateri vzroki za prehod na samoppravljanje

Takoj po končani narodni osvobodilni borbi, ki je bila pri nas istočasno tudi oboroženi del socialne revolucije, družbeno politična ureditev nove Jugoslavije ni bila samoupravna. Zato se mi zdi pomembno, da si ob praznovanju petdesetletnice obstoja naše delovne organizacije postavimo vprašanje, kaj je povzročilo uvajanje samoupravljanja, ki je opredeljevalo naše odnose koraj polovico dobe obstoja naše delovne organizacije.

Odločilnega pomena zato je bilo prepletanje treh dejavnikov. Prvič ideologija vodilne družbene sile — Komunistične partije Jugoslavije in njene začrtane smeri socialistične in socialne revolucije. Drugič posamezni neugodni znaki notranjega razvoja v Jugoslaviji (birokratizem,

korupcija, pasivizacija množice). In tretjič konfrontacije s Sovjetsko zvezo, ki so se začele leta 1948 in jih mi poznamo kot spor med Komunistično partijo Jugoslavije in Informativnim birojem komunističnih partij (na kratko informbiro) v Moskvi. Iz navedenih treh dejavnikov se vidi, da uvajanje samoupravljanja pri nas ni bilo tehnološka nujna zaradi razvitosti proizvodnih sil (stopnje opremljenosti in razvitosti proizvodnih sredstev ter zavesti delavcev), z drugimi besedami, da bi samoupravljanje kot »družbeno stopnjo« zahtevala »industrijska stopnja«, »način proizvodnje«. V zvezi s tem dejavnikom lahko trdimo, da razvite zahodno evropske dežele, razvita tehnologija že sili v »participativno vodenje« — z udeležbo delavcev v odločanju. Samoupravljanja je bilo torej rezultat zlasti politične odločitve vodstva Komunistične partije Jugoslavije.

Danes lahko gledamo nazaj dvajsetletno prehojeno pot za katero lahko trdimo, da je bila uspešna, ustvarjena je bila tista nujna količina presežene vrednosti na kateri se sploh lahko začne graditi samoupravljanje kot »nov družbeni odnos«. Za samoupravljanje je bistven najpomembnejši, način delitve presežene vrednosti. Dokler presežna vrednost ni v rokah njenih proizvajalcev, ne more delovati kot dejavnik, ki naj bo gonilo razvoja v smislu razvoja proizvodnje čimveč in čim boljših dobrin, v smislu razvoja zavesti delavcev in razvoja sa-

moupravnih odnosov. Na marksistični podlagi zgrajena teorija socialistične družbene revolucije predvideva skakovit, kvaliteten prehod iz enega stanja v drugo, prevrat obstoječih stanj, utiranje novih poti itd. Tudi razvijanje samoupravljanja na temelju nove ustave je revolucionarno gibanje, ki ima za cilj prevrat obstoječega stanja z resničnimi spremembami, ki bodo resnično, ne samo formalno in navidežno, prehod iz enega stanja v drugo novo, od prejšnjega drugačno, bolj demokratično za vse.

Pomemben znak državno-centralistične in administrativnega upravljanja s proizvodnjo, kakršnega smo imeli tudi mi tako po končani vojni, je velik državni aparat. Spomnimo se množice »krajevnih odborov« (skoraj v vsaki vasi), okrajnih odborov, republiških ministrstev in direktij, zveznih ministrstev, direktij do direktij in direktorjev v vsaki organizaciji, ki so takrat bile samo podaljšek države v delovni organizaciji oziroma državnem podjetju. Ta aparat, ki v imenu ljudstva »opravlja državno administrativne posle, je v Jugoslaviji v prvih povojnih letih vse bolj posegal tudi na področje upravljanja gospodarstva. To je omogočalo in zahtevalo državno lastnino podjetij, tovarn z eno besedo vseh sredstev za proizvodnjo in centralizirano plansko gospodarstvo. Tako je prišlo do spajanja državne in gospodarske birokracije, direktij podjetij in državnih direktij, ki so odločale o vsem o tem ali se bo neko

podjetje razvilo ali ne, ne glede na to katero podjetje ima boljše perspektive, tako so nastale tako imenovane zgrešene investicije in investicije v spomenike, ki so nam delale težave vrsto let. Josip Broz Tito je v uvodnem govoru ob sprejemanju prvega zakona o samoupravljanju med drugimi ugotovil: »Birokratizem spada med največje sovražnike socializma prav zato, ker se neopazno vtihotaplja v vse faze družbene aktivnosti, tako, da se ljudje tega v začetku niti ne zavedajo. Napačno bi bilo misliti, da se birokratizem ni začel vkoreninjati tudi pri nas. Tudi pri nas se je začel vtihotaplja v razne ustanove, v državni aparat in gospodarstvo... Tudi vrsta drugih teoretičkov socializma ugotavlja, da je birokracija konstantna — stalna nevarnost za socializem in ne samo v začetnem obdobju. Živimo v dobi stalne borbe med birokratsko tehnokracijo in kolektivi množic. Razviti — nerazviti svet, vzhodni — zahodni blok, neuvrščeni in vsa vojna žarišča nam to dokazujejo. Kot temelj birokratske tehnokracije navajajo poleg »zelo razvite tehnologije«, ki daje tistim, ki jo znajo uporabiti..., strašno moč nad svojimi bližnjimi, tudi »planiranje, uresničeno v interesu skupnosti-delovnega kolektiva v socialističnih družbah.

Pomembnejša obdobja v dosedanjem razvoju samoupravljanja

Najpogostejše omenjeni datum za začetek samoupravljanja, je leto 1950. Takrat je 27. junija zvezna ljudska skupščina sprejela »temeljni zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in z višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih«. Toda samoupravljanje pri nas ima svojo zgodovino že pred tem datumom. De-

cembra 1949 so na seji gospodarskega sveta vlade FLRJ in centralnega sveta zveze sindikatov sprejeli »navodilo o ustanavljanju in delu delavskih svetov državnih gospodarskih podjetij. Dne 23. decembra 1949 je bilo poslano vsem sindikatom v republikah in poskusnih podjetjih, ki so bila izbrana, da bi v njih ustanavljali prve delavske svete. Na tej podlagi so bili izvoljeni delavski sveti v 215 podjetij različnih industrijskih vej. Razvoj je šel naprej. Takoj po teh volitvah so mnoga podjetja zahtevala, da se jim dovoli izvolitev delavskih svetov. Tako je sredi leta 1950 imelo delavske svete že 520 podjetij s preko 15.000 zaposlenimi delavci. Prvi delavski svet je bil izvoljen 31. decembra 1949. v tovarni cementa »Prvoborec« pri Splitu. Ti delavski sveti so bili samo posvetovalni organi, ki so obravnavali posamezna vprašanja skupno z direktorjem na njegovo iniciativo, lahko pa so predlagali tudi sami. Soglasni sklepi so bili lahko torej uresničeni; če se direktor s posameznim sklepom ni strinjal, je o tem dokončno odločalo administrativno upravno vodstvo. Iz tega odnosa, to lahko ugotovimo izhajajo negativne metode dela tudi današnjih direktorjev in »vodilnih«. Več kot dvajset let zakonitega samoupravljanja lahko po različnih merilih razdelimo na različna obdobja.

V prvi fazi so bili delavski sveti le demokratičen političen instrument, prek katerega je bilo mogoče spreminjati razmerja vpliva na odločanje. Naslednji korak je bilo dejansko spreminjanje delavskih svetov. Pristojnosti delavskih svetov so bile majhne, praktično manjše od upravnega odbora. Prvi korak v smeri decentilizacije upravljanja z gospodarstvom — v smislu večjih

pristojnosti delavskih svetov je bil prehod na družbeni plan »oziroma sistem „družbenih planov“ in „variabilnih“ plač« leta 1952, do takrat smo imeli še mezde oziroma osebnih dohodke po tarifah, ki so bile predpisane od zgoraj. Opuščanje centraliziranega državnega planiranja je bil prvi korak k izrivanju državnega vpliva pri upravljanju gospodarstva in prvi korak o uvažanju tržnih zakonitosti v gospodarstvo.

V različnih virih najdemo različne opredelitve obdobja razvoja samoupravljanja. Po nekem viru najdemo takole delitev po letu 1952. Obdobje konsolidacije in preraščanja samoupravljanja v celoten sistem od 1952 do 1956. Razširitev samoupravljanja na družbene dejavnosti, železnica, pošta, ustanavljanje zborov proizvajalcev v skupščinah itd. Obdobje 1956 do 1965 boj za razširitev materialne podlage, zlasti uvažanje dohodkovnega sistema. Obdobje po 1965 gospodarska in družbena reforma, prehod na intenzivno gospodarstvo, vključevanje v mednarodno delitev del, ki je pomenila prelomnico tudi v razvoju samoupravljanja. Še dva datuma, v katerih je samoupravljanje doživljala in še doživlja »zelo intenzivno in lahko rečemo tudi radikalno priobrazbo — je sprejetje prvih ustavnih dopolnil leta 1968, ki omogočajo, da si delavci v delovnih organizacijah samostojneje prikradjajo samoupravno organizacijo. In ustavna dopolnila l. 1971, ki določajo neodtujljive pravice delavcev v temeljnih organizacijah, da odločajo o pogojih za ustvarjanje dohodka in o delitvi dohodka v TOZD in povsod tam kjer združujejo delo.

A. D.

Gibanje proizvodnje

PROIZVODNJA V JULIJU 1973

Oddelek	Enota mere	
1. Trakotkalnica	000 vot	82
2. Tkalnice šir. tkanin	000 vot	96
3. Belilnica — vlakno	kg	111
4. Mikalnica	din	114
Vložki	pkt	95
5. Konfekcija	din	103
6. Cigaretetni filtri	000 kom	96
Cigaretetni filtri	din	96
S k u p a j		104

Naša bodoča samoupravna organizacija — tvoja odločitev.

MISLI IN MNENJA

Na drugi seji je Zbor delegatov sprejel sklepe, da se v zvezi z izvajanjem ustavnih dopolnil in na podlagi v ta namen že objavljenega gradiva v Analizi in v našem glasilu, izda izredna številka Tosame, ki naj bi bila v celoti posvečena problemom naše bodoče samoupravne organizacije. Kako nekateri naši sodelavci ocenjujejo doslej objavljeno zadevno gradivo in za kakšne oblike samoupravne organizacije se zavzemajo bodo skušali pokazati odgovori na vprašanja, ki jim jih je postavilo uredništvo Tosame. Na postavljena vprašanja so odgovarjali predstavniki naših samoupravnih organov, družbeno političnih organizacij in neposredni proizvajalci.

VPRAŠANJA:

1. Z izdelavo analize o možnostih ustanovitve TOZD v Tosami in z objavo izvlečka te analize v zadnji številki Tosama je bila dana

možnost za razpravo o bodočem konstituiranju naše tovarne. Ali se Vam zdi, da je to dovolj za kvalitetno odločanje delovnih ljudi, ali bi bilo mogoče potrebno najti neposrednejši stik z za-

poslenimi preko obravnave materiala v manjših skupinah, oddelkih in sektorjih? To vprašanje navezuje predvsem na vaše mnenje o tih ali je objavljen članek v Tosami dovolj razumljiv za bralce in ali so ga sploh brali.

2. Ker poteka tudi sočasna široka javna dejavnost o uveljavitvi ustavnih določil preko radia, televizije in časopisja, je pravzaprav tudi s te strani bilo veliko povedanega o smislu in vsebini predvidene bodoče samoupravne organiziranosti v naši državi. To je politični koncept, ki ne dopušča, da bi kdorkoli bil izločen od uveljavljanja svojih samoupravnih pravic ali da bi se samoiniciativno tej svoji družbeni vlogi izognil. Zatorej je primerno vprašanje kako vrednotite zlasti načelo in vsebino uveljavljanja TOZD glede na pravice in dolžnosti ter medsebojno odvisnost delovnih ljudi.

3. Odločitev delovnih ljudi glede oblikovanja v TOZD v naši tovarni mora biti dobro premišljena, saj nosi vsaka prehitra akcija zagotovo negativne posledice. Na to odgovornost opozarja tudi članek v Tosami. V članku je napisanih več variant, strokovna skupina zagovarja predvsem dve. Kakšen je vaš predlog glede bodočega konstituiranja naše tovarne, da bi po eni strani dosegli vsebino ustavnih določil in da bi po drugi strani zagotovili učinkovito poslovanje, ki temelji tudi na uveljavljanju ustavnih določil?

MICI PRAŠNIKAR — konfekcija
Dozdeva se mi, da je članek v Tosami dovolj obširen.

Ustavna dopolnila pomenijo velik napredek na področju samoupravljanja in pomenijo ogromno za razvoj socialistične družbe.

Smatram, da bi bilo najboljšje, da se Tosama organizira v eno temeljno organizacijo združenega dela.

MILENA KERŽAN — konfekcija

Zdi se mi, da članek objavljen v Tosami za preprostega delavca ni povsem razumljiv pisanje preobsežno. Menim, da je potrebno, da delavci razpravljajo o tej problematiki na sestankih manjših grup.

Mislim, da so ustavna dopolnila ogromnega pomena za razvoj delavstva. Po mojem mišljenju naj bi bila Tosama ena organizacija združenega dela.

SILVA ZAJC — konfekcija

Objavljeni članek v Tosami je napisan zelo obširno in razumljivo, vendar menim, da je nujno, da se delavci seznani s problematiko

neposredno na sestankih manjših grup, kjer bodo z diskusijo lažje prodrli v bistvo ustavnih določil.

Ustavna dopolnila prinašajo delavstvu ogromen napredek, predvsem na področju samoupravljanja. Menim, da je vsekakor potrebno, da se človek zaveda, da je od dela vsakega posameznika odvisen uspeh celote.

Moje mnenje je, da TOSAMA ostane ena sama organizacija združenega dela.

LADA NOVAK — mikalnica

Menim, da bi bilo kljub članku potrebno še vzpostaviti stik z zaposlenimi, ker vse kar piše najbrž ni čisto razumljivo širši delovni množici.

Menim, da je načelo in vsebina uveljavljanja TOZD-a glede na pravice in dolžnosti ter medsebojno odvisnost delovnih ljudi potrebna.

V celoti se strinjam s predlogom strokovne komisije, glede naše bodoče samoupravne organizacije.

PEPCA ŽEBOVEC — mikalnica

Zanima me, kako bodo obračunavali, če imamo na primer več TOZD. Vsaka enota za sebe ali skupno? Moti me to, kako lahko ustanovimo TOZD, če posamezni oddelki niso celota, oziroma ne izdelujejo dokončnega izdelka. Vprašanje je tudi, kako se bo posameznik v TOZD v slučaju porasta cen ali carinskih dajatev znašla glede dobave materiala, oziroma v nasprotnem primeru, če pride do krize na trgu v prodaji blaga (ker moramo na vse računati) in kakšen bo takrat naš osebni dohodek?

GOVEKAR VERONA —
tkalnica ovojev

Na podlagi podane analize in objavljenega članka v Tosami, o potrebnosti uveljavljanja ustavnih dopolnil, je dana možnost za razpravljanje, smo pa mnenja, da omenjeni članek ni dovolj razumljiv za delovni kolektiv, ker je več variant enakovrednih. Ne vem, če bodo v tem sistemu sprememb kakšne ekonomske koristi.

Po moje se bo z ustanavljanjem večih TOZD povečala tudi administracija.

Sem za Tosamo, ki bo organizirana kot celota v OZD.

MINKA STARBEK —
konfekcija

Zdi se mi, da so delavci še premalo obveščeni, ker v splošnem dostikrat ne prečitajo, zato tudi ne vedo za kaj se odločajo. Sem za kolektivne, to je masovne stanke in ne samo po oddelkih, kjer delavcem eden res razgledan neposredno njim umljivo razloži.

To bo pokazalo nadaljnje uveljavljanje delavcev v TOZD ter res

pošten odnos do neposrednih delavcev proizvajalcev, katerega iz srca želim.

Sem za enotno OZD v naši tovarni, svoje mnenje utemeljujem s tem, če bi bilo več variant, oziroma TOZD, ker mora imeti vsaka svojo posebno administracijo, s tem se pa še poveča obremenitev naših izdelkov.

MIMI PRELOVSEK —
tkalnica ovojev

Menim, da bi bilo dobro, če bi se večkrat sestali po oddelkih in da nam bi bilo tedaj po domače razloženo, ker vem, da še polovica ne razume kaj piše o teh variantah, v zvezi s TOZD.

Vprašanje je zelo zapleteno in nerazumljivo. Kakšne koristi bodo od ustanovitve posameznih TOZD, pa bodo povedali delovni ljudje, ko se bo nova oblika samoupravljanja praktično uveljavila.

Sem za to, da TOSAMA ostane CELOTA. Skupna moč, skupna sila naj bo ena!

VIDA TOMAŽIČ —
tkalnica ovojev

Zdi se mi potrebno, da bi se večkrat sestali po oddelkih in nam tam bolj natančno razložili celo stvar, ker vem, da še veliko sodelavcev in sodelavk ne razume kaj pomeni ta ali ona varianta v objavljeni analizi pogojev za ustanovitev TOZD.

Sem za enotno OZD Tosama.

TONE DOLENC — vodja službe
za organizacijo in nagrajevanje

V prejšnjem članku, kot v analizi je nekaj neresnic. Ustavno dopolnilo 21. in osnutek ustave navajata samo dva pogoja za ustanavljanje TOZD in ne več. Prvi pogoj je »tehnoška zaokroženost, drugi pa možnost ugotavljanja dohodka oziroma možnost, da se vrednost dela TOZD, lahko potrdi na trgu ali v delovni organizaciji. Tretji pogoj, ki je naveden, kot pogoj za ustanavljanje TOZD in sicer: možnost evidentiranja sredstev posamezne TOZD ni ustavni pogoj za ustanavljanje TOZD, temveč ustavna dolžnost ob ustanavljanju TOZD za spremljanje stroškov in realizacije, v cilju čim bolj stabilnega gospodarjenja, ki je tudi eden od ciljev ustavne reforme v Jugoslaviji. V članku in analizi je poleg odprtih problemov premalo nakazanih rešitev teh problemov in tako izpadejo kot resnična prepreka za ustanavljanje več TOZD, kot nerešljivi problemi, čeprav niso nerešljivi.

Po mojem bi bilo bolj primerno vprašanje. Kaj, kdo v resnici ustvarja in kaj kako, deli? Kdo sedaj

odloča o pogojih ustvarjanja v posamezni enoti?

Kdo in kako načrtuje našo bodočnost? Kdo odloča o investicijah v posameznem oddelku? Kako ključ delitve stroškov vpliva na dohodek posamezne enote in prelivanje dohodka iz ene enote v drugo enoto? Vse to je odtujeno in po novi ustavi protiustavno.

Članek v Tosami razumem bolj, kot usmeritev v odločitve, ki bodo imele negativne posledice, kot pa opozorilo pred takimi odločitvami.

Vsi dokumenti o ustavnih spremembah govorijo, da je to revolucionarni akt, revolucionarno gibanje, revolucija pa pomeni sprememba kvalitete, skokovit kvaliteten prehod iz enega stanja v drugo novo, od prejšnjega različno stanje. V opisu variant v analizi in v članku je navedeno, da ni možno zaje-mati stroškov, da ni možno ugotavljati dohodka posameznih enot, ki proizvajajo polizdelke, da bi bili posamezni oddelki kot TOZD premalo akumulativni, da bi lahko skrbeli za svojo reprodukcijo. Če se stroški ne ugotavljajo točno po enoti proizvoda, če se dohodek posamezne enote ne ugotavlja točno, če imamo več TOZD ali eno samo. Če neka enota nima perspektive kot TOZD jo nima tudi kot enota delovne organizacije.

Moj predlog je treja varianta.

PETER KOČAR —
predsednik DS

Članek v »Tosami« ni dovolj za odločanje o TOZD. Bilo bi dobro poročati v posameznih sektorjih z obravnavo gradiva. TOZD naj bi se obravnavalo tudi koristni TOZD in dolžnosti ene TOZD do druge TOZD.

IVAN CERAR — predsednik
poslovnega odbora

Možnost je dana za razpravo, vendar se sprašujem kako naj večina delovnih ljudi razume in razpravlja tako široko gradivo.

Kakor poznam naše podjetje smatram, da nima smisla drobiti v več TOZD. Ostane naj OZD Tosama z boljšo organizacijo, redom in disciplino in bomo lahko dosegli boljše rezultate, kar bo v prid družbe in kolektiva.

IVANKA OGOREVC, predsednica
odbora za medsebojna razmerja

Objavljen članek v Tosami je dokaj razumljiv, vendar premalo za neposredne proizvajalce. Mislim pa, da večina ljudi takih in tako dolgih člankov ne bere.

Menim, da je razprava v zvezi z ustavnimi spremembami potrebna, čeprav je snov za razmišljanje in poglavljanje za večino delovnih ljudi v proizvodnji nekoliko težka. Sem za OZD TOSAMA kot celoto.

JANEZ PIŽMOHT — član
OOZK Tosama

V »TOSAMI« objavljen izvleček analize o možnostih ustanovitve TOZD-ov v našem podjetju se mi zdi dovolj razumljiv, vendar mislim, da za kvalitetno odločanje delovnih ljudi o tako važnem vprašanju objava ni dovolj predvsem zaradi tega, ker nisem prepričan, da ga je prebralo zadostno število ljudi.

Zaradi tega navedenega menim, da bi morali omenjeno gradivo vsekakor obravnavati v manjših skupinah, oddelkih in sektorjih.

Načela in vsebina uveljavljanja TOZD so na sedanji stopnji razvoja samoupravljanja po mojem mnenju nujnost.

Moj predlog o konstituiranju naše tovarne je, da bi bili do nadaljnjega ena (1) TOZD zaradi praktično nemogočega spremljanja književodskih podatkov z obstoječo delovno silo in zaradi dokaj nejasne možnosti prodaje cigaretnih filtrov (številne tobačne tovarne uvajajo lastno proizvodnjo).

Po razčišчени situaciji pri prodaji cigaretnih filtrov z upeljavo dela na novem računalniku, pa bi morali vsekakor ponovno proučiti možnosti o ustanovitvi več TOZD.

FRANC STIFTAR — član
OOZK Tosama

Kogar zanima samoupravna problematika (morala bi nas vse), lahko iz medsebojnih diskusij, časopisja, dnevnih poročil in televizije, se je lahko spoznal z novostmi, ki jih prinašajo ustavna dopolnila.

V zadnji številki TOSAME je objavljen tudi precej obširen članek, v katerem je v glavnem zajeta vsa problematika z ene in druge strani. Seveda ga je treba prebrati in malo globlje preštudirati. Dvomim pa, da ga je tako pregledal res sleherni član kolektiva.

Sem za ustavne pravice. Vsakomur bi se zgodila krivica, če ne bi imel in užival pravice, ki mu je po ustavi in samoupravnem sporazumu zagotovljena. Strinjam se s stavkom, ki piše v Tosami, da se TOZD konstituira in uveljavijo širše samoupravne pravice in uspostavi nemoten potek delovnega procesa. Z večjo zavestjo in odgovornosti vsakega posameznega člana in delavsko kontrolo, bomo vsi skupaj dosegli za boljše nas vseh.

Sem za eno TOZD, kar je dovoljeno tudi z ustavo, s tem, da se naša delovna oorganizacija konstituira kot OZD. Zaenkrat ne vidim boljše rešitve, smo vsi skupaj le precej povezani v sami proizvodnji naših artiklov, surovin, energiji, nabavi, prodaji, itd.

Smatram, da karkoli bi naredili drugače, bi bila, se mi zdi, le dodatna obremenitev za celotni kolektiv.

Če pogledamo čisto ekonomsko plat, računam, da bomo v enotni OZD lažje premagovali razne vsako-

dnevne težave in si v finančni krizi pomagali med seboj. Pride čas, da gre enkrat en asortiman bolje v promet, a drugi slabše.

FRANC ARNUS — član
MA Tosama

Smatram, da se mora kolektiv o tem še bolj seznaniti na sestankih, koder lahko tudi kaj vprašajo in se bolj seznajajo s to zadevo.

Ustavna dopolnila pomenijo za delavstvo velik korak naprej, katerega bi morali že davno narediti. Delavstvu dajejo neutuljivo pravico samouprave, možnost delavske kontrole in zavest, da vsak posameznik prispeva svoj delež skupnosti.

Tovarna, kot je TOSAMA ima največjo perspektivo, kot ena organizacija združenega dela.

MARJAN ŠTRUKELJ — član
MA Tosama

Sem mnenja, da bi v tovarni lahko ustanovili naslednje TOZD:

1. oddelk filtrov
2. uprava
3. saniteta

Članek v zadnji številki Tosa-me je razumljiv, vendar bi bilo vseeno potrebno natančnejših diskusij v posameznih oddelkih.

Nova ustavna določila bodo prinesla vsakemu delavcu več interesa oziroma večjo odgovornost na delovnem mestu.

VILJEM DOLENC, predsednik
osnovne organizacije sindikata Tosama.

Na sestanku IOOO Sindikata so članice in člani odbora menili, da bi bilo potrebno naše članstvo seznaniti s predlaganim gradivom v skrajšani in lažje razumljivi obliki. V primeru ko je bila namreč kompletna analiza (na oglasnih deskah) izobešana kot informacija, o delu za ustanovitev TOZD-jev je gradivo bolj »prestrašilo« kot obvestilo našega nepripravljenega člana. Vse nadaljne razpečevanje pisanih informacij ne more več bistveno spremeniti odnose članov do nalog, katere sicer terjajo njihovo tvorno udeležbo.

Izkušnje mi kažejo, da člani tvorno v duhu samoupravljanja obdelajo vsak problem, če je le-ta nastal v njihovi sredini in torej ni prinešen že dokončno obdelan od neke službe, tako da so udeleženi v vseh stopnjah njegovega reševanja. Menim, da je edini način s katerim bi se približali duhu novih ustavnih določil obravnava vseh problemov v manjših delovnih skupinah.

Člani, ki naj odločijo o številu TOZD-jev v naši OZD so dobili izčrpano analizo, ki naj bi bila osnova njihove odločitve. V tem trenutku je bila to edina možnost, čeprav smo s tem priznali, da nam v preteklem času ni uspelo z našim delovanjem tako zainteresirati ljudi, da bi oni postavili naloge službam, sami pa terjali od njih odgovor. Sedaj pa se je zgodilo obratno.